

D. O. M. A.

DISPUTATIO POLITICA X.

De

F^OE D E R I B U S

Et

L E G A T I S

*In Regiâ Fennorum Aboënsi
Publicè proposita,*

P R Ä S I D E

M. MICHAELE O. WEXIONIO
Polit: & Hist: Prof. Celeberrimo.

Respondente

H A Q U I N O L A U R. I A V E L I N O
W.-Gotho.

Ad diem 29. Jun: 1646.

Casiодор:

Fœdera augent & Potentiam & gloriam magistratus.

Befold. Dissert: de legat. ex paschal.

Quod homini est loqua, hoc sunt imperii legationes.

ABOÆ Petrus Wald/ Acad. Typogr. 1646.

Illustrissimo & Clementissimo
Domino,

DN. AXELIO
Grenstierna /

Comiti in Södermörre/ L. B. in Kimi-
tho/ Domino in Fyholm & Ejdön/ E-
quiti Aurato, Regnorū Sveciæ Cancel-
lario, & per Germaniam ad exerci-
tus legato, atq; Evangelici fœde-
ris ibidem Directori generali,
Judici Provinc: Bothn. oc-
cidentalis, Domino &
Mecœnati suo gra-
tiosissimo.

Exercitium hoc Aca-
demicum, humilimo
animo

offert

Respond.

Illustrissime Comes, Regnorum Sveciæ
Cancellarie Magnificentissime,
Dominice Clementissime.

A nnus nunc adimpletur fere tertius, ex
quo; ad florentem & Regiam hanc Aca-
demiam Aboensem profecturus; certâ me-
diorum ad studiorum continuationem supel-
lectile instructus; quod me à proposito de-
terruiisset, nisi Gratiissimi Mecœnatis
operâ essem adjutus; qui me, & sufficienti
viatico munitum; commendationeq; egre-
giâ ornatum dimisit, qua maximum certe
pondus habuit, & adhuc habet; Unde stu-
dia mea (licet exilia) uberior excolere fuit
facultas. Hæc mecum assidue conside-
rans, nefas ratus, nullum gratitudinis si-
gnum ostendere; idcirco harum pagella-
rum, bimillimâ oblatione, animi grati in-

dicem exferere volui. Magnus quidem
ausus, opus verò exiguum, illud tamen, se-
renâ fronte suscipi, meq' in illust: T. & Ex-
cellentiæ albo notari humilimo animo confi-
do, Deo Ter: Opt: Max: Ego bono publico
T:m Illust: Excellentiam devotè commen-
dans.

Illust: & Excell:
T. C:m.

humilimè
colens.

Haquinus L. Javelinus
VV. Gothus,

THE S: I.

E Gimus, præmissâ constitutione
Politiae , in superioribus de Per-
sonis rem*p. integrantibus*, tam impe-
rantibus; ^X Rebus easdem sustentan-
tibus; Legum & juris vinculo, quib^o
ista omnia cohærent: & proximè
de legitimâ cunctorum per armade-
fensione. Nunc, quodiam nec magna
nec parva resp., ad bella præserim,
gerenda vel exoticas negociationes
felicitèr instituendas, Confœderato-
rum societate, quæ mediante Legato-
rum industriâ contrahitur, magis
carere potest, quam privata (sit ju-
niorum, sit seniorum, sit divitium, sit pa-
perum) amicorum auxilijs, subsidijs
& mutuis officijs destitui: Hic e-
giam de FOEDERIBUS & LEGATIS,
nō imerito aliqua, ad statum præci-
puè nostrum, pro instituto, accom-
moda-

modata expendenda fuerint. O-
mnipotens benedictionem & vires ex alto sug-
gerat!

2. Fædus quidam à feriendo, qui-
dam à fecialibus, i. e. Sacerdotibus per
quos fæderia fiebant, deducunt; Alij
verisimilius à fide, quæ inviolata ser-
vanda, in fæderibus intervenit; alij re-
stius à fædè sc; cædendo derivant:

Quod fædere firmato porca olim apud
rom. cederetur, teste Livio. Sic & hebrei o-
Gen. c. 15. lim in pangendis fæderibus pecorum quoq; dis-
v. 10. 5. sectione utebantur. Itali & Hispani fœ-

18. dus Ligam appellant; Sicut etiam
Ier. c. 34. galli, ligne & alliance, à ligando & al-
v. 18. ligando, quod confederatos arctè constringat;
Non secūs ac nos Sveci cum Germanis BUND/
Förbund/ Verbundus propter sandom ratio-
nem vocamus.

3. Vox Fæderis non semper idē
significat; modò enim Theologicè
pro ultrò citroq; obligatione inter
DÆum & homines accipitur, uti cum
Fædus novum vel vetus, alias Testa-
mentum dicitur: Et Salvator Christus,
Angelus fæderis vocatur. Sic quoq;

Ieho-

Vide Lex:
aur: Calvin:
in voce
Fædus,

Iehovah cum Noacho & Abrahamo fædus pepigit: Et Baptismum fædus appellare non insuetum. Modò oblationem naturalem; modò conjugii, modò inducias; modò confraternitatem, in romano imperio cumpromis notam; modò Fædus propriè dictum, uti hoc loco, importat: Quam Palestiniā apud Warenum ab Erenberg fusiūs enodatam videre est.

4. Est itaq; fædus propriè, ut hoc loco accipitur, Publica & Solenniter facta pactio reciproca, inter regna, resp., provincias vel civitates aut principes, de communibus hostibus habendis, vel aliis mutuis auxilijs & subsidijs præstandis.

5. Neq; unius & ejusdem generis sunt fædera omnia; quippe i. aliud plenum aliud non-plenum, Althusio confederatio sive consociatio plena extranei populi vel alterius corporis; aut non-plena ex parte & quadam tenus facta. Illa dicitur cum jura legesq; fundamentales communicantur, &

VVarem:
ab Erenb.
meditam:
pro fæder.
e.3. n.270

**Cap. I. iur.
prov. de
iur. reg.**

**Joh. M. I. 2.
cap. 5.**

**ex plurib^u unū fit corp^u politicū eidē
capiti per omnia & æqualiter sub-
iectum. Hoc modo confœderata sive unita sunt
quatvor, olim distincta, regna Helsingiæ, Verme-
landiæ, Gothiæ; quæ duo posteriora leges nomi-
natim exprimunt. Quibus etiam magnus hic
Fenniæ Dueatus est unitus & iisdem conditio-
nibus incorporatus: quæ etiam proprium olim
regem habuisse; & Petrus P. Upsaliens. testatur;
Et Joh. Magn. in vita R. Sigtrugi, Fennorum
Regis Sumbli mentionem iniiciendo confirmat,
**Adeoq; jam hæc quinq; regna, præ-
ter alias deinceps adjectas provinci-
as, in corpus unum ejusmodi plena-
riâ confœderatione coaluerunt.****

6. **Hæc sc: non plena confœderatio
est cum diversa regna vel provinciae co-
œunt, uniuntur aut confœderantur, salvo
singuliæ suo majestatis jure. Vel ex par-
te, sic olim tempore Margaretæ Danicæ Tria A-
quilonaria regna Sveciæ, Danicæ & Norvegiæ uni-
ta sunt, ut tamen singulæ suis legibus uterentur;
arces ab indigenis saltæ tenerentur; Et in novi
regis electione per vices vota audirentur: Quæ
cum à parte Danorum, testibus etiam ipsorum
Scriptoribus, non servata sint, unio evanuit; &
demum per Transactionem Stetinensem planè
cessavit. Vel iura utrinq; per omnia
salva manent; & foedus saltæ pani-
gitur**

**Erpoli.
Lindenbr.
in vita R.
Margareta.**

gitur ad mutua auxilia contra hostes ferenda, communes amicos vel inimicos habendos, reciproca subsidia in quemvis casum prestanda; & similia: quale nobis cum Gallis, Germanis Belgis &c.

Vid: Alth.
cit. cap. 17.
n. 30.

7. Fœdus, 2. aliud par, aliud impar. Illud dicitur quando confœderatis sunt ejusdem dignitatis licet auxilia & sumptus impares sint. Ita inter Reges gloriose recordationis GUSTAVUM ADOLPHUM II. & Magn. Sveciae nec non Ludovicum 13. Gallia, quamvis diversis utring conditionibus, nimirum ut Rex noster 30000. peditum, equitum vero 6000. pro libertate & Defensione Germanie expediret; Gallus v. 400000. aureorum annuatim penderet: Partamen, quippe inter pares, fœdus fuerat. Imperfœdus dicitur ubi alter fœderatorum altero superior existit, cuius Majestatem comitèr observare tenetur; ita tamen ut libertas non tollatur. Qualiter confœderatos habuere olim romanis latinos, &c.

P. Baptif:
Burg. de
Bell. Svec:
lib. 1. n. 2.
adde Arma
Suec:

Joan: Bot:
de polit: il-
lustr: 1.8, c. 1;

7. *Ratione durationis*, III. *Fœdus a-*
liud temporale, quod ad certum tempus
conditionaliter ictum. Quale modò
allegatum inter Reges *Svecia* &
Gallia ad quinquennium. *Aliud per-*
petuum; quod tamen cum extraneis
perniciosum ac periculosum ex Ba-
dino censet Hænonius. Qui etiam perpe-
tuam & æquabili cursu fluentem emicetiam, pro-
pter incidentem casuum varietatem, coli non pos-
se, nisi subinde renovetur satis ostenduntur. Ita
& cum nostris vicinis quanquam perpetua pacis
fœderata inita sint; eadem tamen non raro redin-
tegrare & de novo q: stabilire necessarium esse ex-
perientia confirmat.

8. *Respectu Finis* IV. *Fœdus a-*
liud offensionis dici potest, quādo ad oe-
cupandū vel invadendū locū vel regionē
societas initur; *Aliud defensionis;* ad
vim propulsandam; *Aliud commercij,*
ad commodius & tutiū exercenda
mercimonia directum. *Aliud u-*
triusq; vel omnium horum simul. Vi-
de Kecker: Et dehinc Daniel Otto, cū
alijs, V. fœdus impropriè dictum,,
in clientelare, inter Patronum seu De-
fensorē & eos qui sub ejusdem de-
fensi-

Dan: Ott:
iur: pub.
cap. II.

fectione vivunt, iura tamē suæ reip.
retinent. Quod clientibus raro tu-
tum tēste Bodin: 2. Miserabile Deditio-
rum seu victorum, qui in victoris tu-
telam concedunt. Quorum nihil
ominus conditio sape optima: Et
victos fuisse nonnunquam felicitatis e-
rat. cum sc: humarū tractantur,
& majores commoditates experi-
untur. 3. Hereditarium fœdus, quod
& sup. confraternitatem vocavimus,
quo pacificatur ut alterius stirpe extin-
ctā, patrimonium & principatus ad alte-
rum ejusq; posteros certā successionis lege
perveniat. Sunt hæc potiores fœderum di-
visions hue facientes, plures apud VVarem: &
alios videbas.

9. Ut a. de Fœderum naturā me-
liùs constet paulò distin*ti*ūs expen-
damus; 1. Personas quæ fœdera initio
possunt ac debent. 2. Causas propter
quas fœdera pangenda. 3. Formam
& modum fœderum fieriendorum.
4. Requisita & conditiones in ser-
vandis fœderibus. Et 5. Fœderum
solutionem legitimam.

10. PERSONÆ quibus fædera juri-
gere licitum, sui juris sunt, & cum primis
Majestatem habentes. Qui v. aliena
potestati sunt subjecti, subditi nimi-
rum, inscio & inconsulto legitimo
Magistratu, non dicam contra eun-
dem, foedus inire ordinariè nulla-
tenus possunt. Sin quid machi-
nentur, conspiratio est, conjuratio est,
ferro & morte expianda. Quod ta-
men notabiliter limitandum: Nisi ex-
trema necessitas legitimam defen-
sionem, quam omnia jura permit-
tunt, imò mandant, extorqueat; Et
hanc saltem confœderatio illa in-

Dan: Ott: iur. pub. c. 3

vendat. Quale fuit Principum protestantium in
Germania, anno Ch. 1530. mense 10. br. & ordinum
regni nostri atq; Ducis Caroli, primum Suderco-
pis 12. Octob. 1595. vid: Debet. in instituto & fine
de hinc Arbogiz §. Martii 1597. videatur & illud
Decret: p. 3. & eiusdem clausula; ubi, prout sem-
per fieri convenit, legitimus excipitur Magistratus.
Nullam videlicet contra reg. M. tem motione
fieri, &c. Huc quoq; facit unio Junctopensis de-
anno Ch. 1599. 5. Februar. Absq; Authori-
tate igitur S. R. M. tis nulla fædera ab
imperij Suecici regnolis, cum ex-
terit

A. reg. F. p. C. & 64.

teris juncta valent. Prout aurea regim. forma exprimit. Hec de personis; plura vide alibi.

ii. Causæ propter quas foedera laudabilitèr inveniuntur, sunt vel generales vel speciales: Generales sunt amplificatio ditionis aut potentie, vel eiusdem confirmatio: Sine fœderibus magna taret minus tutu; quæ socijs armis elscritèr aggredi & feliciter finire datur. Boterus Et societatis vis est in reb⁹ secundis animu addere: afflictas v. & duras sublevare.

12. Speciales fœderum causæ, præcipue sunt, Defensio, invasio, Negotia-
tio. Defensio, tum i. religionis, quam Sleidari
intendit fœdus illud Smalcaldicum, protestantium Principum & Civitat̄ lib. 7. fol. m. 115.b.
in Germaniâ, tum 2. Libertatis; qua-
le fuit Fœdus Henrici II. Reg. Gallie
cum Principibus German: Protestantib.
prout indicant ejusdem literæ 3. Febr.
1552. in Fontainebleau date conf. Be-
sold. de fœder: jur. c. 3. Tale etiam or-
dinum Evangelicorum in Germaniâ, in
Februar. 1631. Lipsie conclusum.

Nec

Nec non Heilbrunnense cum Illustriss.
Regni Svec: CANCELLARIO Oxen-
stiernio Evangelici Fœderis Direc-
tore generali &c. nomine S.R.M.tu
& Coronæ Svecicæ conclusum 13. A-
prilis 1633. uti & Svecorum ac Germa-
norum adhuc durantia fœdera ex ijs-
dem causis manant.

Soldat Sve-
dois. seu
Arma Sve-
cicae.

Bandem etiam
causam habuit fœdus supramemoratum, inter di-
væ memoriz R: GUSTAV: ADOLPH. M: &
Ludovicum 13. Gall. R. Christianissimam per Le-
gatum huius, Dr: Herculem de Charnace, atque
pacificatorem Suecopolonicum, ab una, & illius
Campi-Marschallum D. Gustavum Hornium
nec non Generalem D. Johannem Barnerium
ab parte altera, in campis Beervaldensibus initio
anno 1631. initum; prout. punc. 2.3. & 4. patet.

13. Tum 3. Defensio regionis cau-
sa foederum legitima esse solet. Sic
inter victoriosissimum Ducem Dn:
LEONHARDUM TURSTENSONIUM &c.
nomine Coronæ Svecicæ, sicuti etiam
Gallia Coronam & confederatos; in-
terq; Transsylvaniae Ducem illustriss. D.
GEORGIUM RAKOCZY &c. 10. Julij
anno 1643. fœdus pactum est. Eu-
tandem 4. Commerciorum liberior atq;
facili-

facilius cursus foederum, non raro causa existit. Quod p. i. foederis inter Gustav. M. & Bogislaum Pomeraniae Ducem 13. Calend. Augusti 1630. in veteri stetino juncti innuitur. Quanquam & supra allegatae causæ inibi allegentur, Talia quoq; sunt foedera moderna ititer S.R.M. et Coronamq; Sueciæ & Galliæ ac Portugaliæ Reges, nec non illustriss: Belgii ordines &c. Et hæc de causis,

14. FORMA, ceremonie & modus Schonbor. Fœdera pangendi, apud varios populos variæ fuere: quas vide apud Schonborn. & Besold. Vicini nostri Besold. de Moscovitæ juramento & Osculo-Crucis Fœd. cap. 6. pacta ac fœdera confirmant; quod H. enon. expacificatione Moscoviticæ anno 1617. 12. th. 10. p. 2. & 26. patet. Quibus verò id fiat Chronicæ ritibus, vide Pet. Petri Upsaliens. A- Meschov. lias communiter & inter Evangelicos fœdera, rarius juramentis, principum n. fidem juri-jurando equipollere decet, usitatiūs stipulatā manu, Sigillis & Subscriptione, nonnunquam quoq; vadibus & obsidibus confirmantur ac corroborantur. Neq; sursum est p. cifica-

ificationibus & Transactionibus fœderata editissimis
gere, ut dicta pacificatio inter R. GUSTAV. A.M.
& Mag. Moscov. Duceat, Michaelem Fœderovit
A. 1617. 27. Febr. p. final. innuit. Et tantum de
formâ & modo.

25. REQUISITA & conditiones fœderum Spectantur partim in circumstantijs rerum & objectorum; ut
sint de rebus licitis, honestis, possibilibus
& publicè utilibus: partim respectu ho-
minum, ut fœdera jungantur potissimum cum ijs qui nobis nostroq[ue] statui-
farent & benè cupiunt; quorumq[ue] in-
terest nos salvos manere. Dissuadent
communiter politici fœdera nimis po-
tentum, ne libertati fœderatorum
facilè fiant insidiæ: Et ex socio
Dominus. Nimis etiam afflictorum
& miserorum; ne ruinæ illorum fa-
cilè fœderati involvantur. Cha-
ritas tamen Christiana & mandata divina affligit
atq[ue] oppressis potissimum succurrere mandat.
Cavenda etiam, vel admodum cau-
tè cum fallere solitis fœdera incun-
da. Et captiosæ conditiones, quibus
fœderatus ad iniqua vel punitiosa
facilè pertrahi possit sedulo cavenda.

16. Dissuadent etiam Politici fœderis cum valdè remotis; Quod procul habitantes amici, proverb. non amici dicantur. Verum nostro imperio etiam longissimè dissiti, præsertim maritimi, propter auxilia navalia, commoditates navigationum & negotiationum, foedere juncti usui esse possunt. Non negamus tamen verum esse illud Althusij cap. 25. n. 20. Facile Althus. c. 17
vinci qui vicinos confederatos non habent. Leges autem servanda inter foederatos concordiae; vide apud eundem Althus.

17. Cum manifestè impijs fœderas aut non jungenda, aut quam citissimè dissuenda. Pacem tamen externam *Rom. 12.* colere & commercia exercere vel *v. 18.* cum Turcis ac Barbaris nefas non est. Besold. de Imò & arma defensiva, in casu necessitatis, jungere omnino illicitum non videtur. Cum & Abraham cū Amorreo & Escol gentilibus; Et David cum R. palæstinorum Achis; & Machabæi cum Romanis, cuius forma-

lia i. Machab. c. 8. extant, fœdera ha-
buere; et similia.

18. *An verò discordantibus vicini
alterutri parti accedendum; An potius
Neutralitas alenda?* disquiri solet.

R. si bellum fuerit civile, Neutrali-

Conf. Rein tatam neutiquam seständam; sed
king. de alteri parti, *justiori* nimirum & me-
regim. se- cular. lib. 2. liori aut *potiori* ordinariè succurren-
el: 3. c: 3. n.
36: & seqq: dum. Sin autem inter extraneos
Principes bellum exardescat; Neu-
tralitas ut absolutè non improban-
da; ita raro tuta esse solet. Tu-

tius itaq; videtur parti alterutri mature sese iunge-
re; Ne utriusq; tandem præda fiat. Ut fusi
Lips. Althus. c. 34. n. 49. Reink. & Besoldus alioq;
demonstrant. Si cum pluribus fœdus sit amici-
tia, sanctiori adhærendum. Nec eum amici ini-
mico sine præiudicio facile colitur amicitia, nisi
reconciliatio inter dissidentes infucatè procure-
tur; Et contra amicum eiusdem hostis in nullo
sublevetur, vid. Bes: de fœd: iur: c. 5.

19. Solent quoq; præter alias
conditiones, fœdera interdum affini-

Joh. M. hist. statibus & conjugijs stabiliri. Quæ tn.
lib. 8. c. 4. & Sveciæ Regib. statuiq; publico cū exte-
passim. ris vicinis, rarissimè olim fausta fuis-
se Historiæ nostræ loquuntur. 20

20. Sessionem & locum inter fœderatos, ipsis communi consensu inter se assignare decet; neq; de præcedentia inutiliter & odiosè ambigere; atq; ita utiliores delibera-
tiones sæpè impedire. De præ- Joh. M. lib.
eminentiâ Regis Svec: & Goth: vid: Orat: 16. cap. 18.
D. Nicolai Ravaldi Archiep. Ups. & Le-
gati Regis Erici 13 Basileæ A. 1440. habi-
tam. Sit hoc breviter de requisitis, conditionibus
& circumstantiis fœderum.

21. De solutione fœderum no-
tamus: Quemadmodum inconsideratè
non sunt suscipienda; ita nec levitè de-
serenda. Quippe fides semel data,
vel impijs & infidelibus, sanctè ser-
vanda. Quòd non modò summa
fœderum Ethnici etiam religio fuerit.
Verùm etiam Deus ipse perjuros &
fœdifragos evidenter punire soleat.

Quod vel unius Vladislai Ungarorum Regis, Buchol-
quamvis non solius, exemplum, ob perfidiam cer: Anno
misericordia evincie. Hinc,

Discite mortales non temerare fidem! 1444. de
Fidem autem frangentibus & vel nensi,
palam vel per cuniculos eludentib⁹, clade Var-

eandem servare foederatus non obligatur: modò res sit manifesta & dubio careat.

22. Solvuntur & expirant fæderata vel elapso termino, aut impletâ cōditione in pactis præfixa; si tēporale fuerit: vel morte fæderatorū, utriq; vel alterius, si fœdus cum Rege vel Principe contractum sit. Sin cum ipso regno vel rep., perpetuum esse poterit; Renovatione tamen subinde opus esse & graves authores statuunt. Et experientia cum fœderatis nostris pasim adstipulatur.

23. Cumq; ut fæderata pacis causa constituta, decet esse æterna; ita belli gratia initia temporaria esse oporteat: commodè hoc loco quæritur; Si inter fœderatos convenerit, ne pax cum hostib; nisi omnium sociorum consensu ineatur: An ullo casu liceat socijs ab armis discedere, quamvis unus vel alter bellum diutiū producere velit? Aut saltem licitum sit cum hoste ex causâ pacisci, licet alter id

P. Heig.
part. i.
Quæst. II.
n. 3.

vel

vel ignoraret vel reclamet ac assentiri no-

*lit? Quas quæstiones, cum applicatis exemplis, Vid. Psulin
vide apud Heig: cit loco. Huc facit p. 8. pa&cto- Hist: æcto-
rum inter D. Leonhardum Torstensonium no- lib. 11. c. 70.
mine Coronæ Sveciz & illust: P. Georg. Rakoc- p. 248. ex-
zi &c. Anno 1643. Et pacta Hailbrunnensia, i. emp. Chr:
April. 1633. p. 1. & 4. &c. Tantum hæc vice de fœ- an: 3. R.
deribus. Dan.*

34. *Quoniam v. nec foedera-
pang i nec aliae res graviores cum ex-
teris absq; Legationibus commodè
tractari possunt; De LEGATIS etiam
paucis agendum. Congressus
namq; & colloquia Principum ex
Cominæ periculosa reputantur: qua-
le illud R. Gustavi I. Et Frederici R.
Danie Malmogia; &c. Neq; omnia
secreta literis tutò committuntur:
Unde Legatorum usus in rep. planè ne-
cessarius est. Quos tali encomio Po-
ëta prosequitur.*

----- Vox Regum, lingua salutis;
Foederis Orator, Pacis via, terminus iræ;
Semen amicitiæ; Belli fuga; litibus hostis-

25. *LEGATUS alijs à legendo, i. est
eligendo, quod ad hoc munus optimi
quiq; & virtutibus omnibus instru-*

Assimilati feligendi sint, qui publicè
mittantur; ut personam quam susti-
nent, industria ac gravitate suâ dignio-
rem atq; augustiorem efficiant. Alijs
à Legando sive ablegando, i.e. mitten-
do derivatur: Sicut græcis Angeli &
Apostoli, Germanis & nobis, Abgesan-
ter & Gesanter. Vulgò Ambasiamto-
res vocant, à gallico Ambassadeur:
Quod nonnulli à germanico sive
Gothico Ampt & Ambete deducunt.
Aliquando autem *Legatus* quem vis-
de re quâcunq; missum significat;
& latius accipitur.. Alijs pressius
& magis propriè ut hoc loco, cum
qui à potestate summâ, seu Majestate præ-
dito mittitur.

26. Estq; *Legatus* Personæ publicæ
Sacraziore nomine ad Principem, remp.
Schonbor. pol. l. 3. c. 27
Besold: de Legatis c. 1. vel exercitus missa dicendæ rei agendæq;
gratia. Varias legationum species vi-
de apud Schonbornerum & Besoldum.
Primò enim alia Togata, alia Bellica.
2. Illa vel est Pronuba, quâ matrimo-
niū pro absente Principe contrahitur;
vel

vel officios, quæ officii aut honoris causa suscep-
ta; utpote ad condolendum vel congratulandum.
vel gratias agendum; quales citò & absq; dilatio-
ne expediundæ. Vel quâ alia politica ne-
gocia pacis tempore expediuntur, ut
pacta & foedera. Hæc 3. vel quâ Bel-
lum denunciatur, quâm olim Feciales
pegerunt, nunc Heraldi, Herolder: q, d
seniores & graviores in exercitu ad id
missi sint: vel pacificatoria, quâ pax
componitur ac reducitur.. 4. Le-
gatio præterea alia ordinariæ seu perpe-
tua, Residentium & Agentium. Aliæ
Temporaria & extraordinaria, &c. vi-
de citat: Authores.

27. Per magna Regum ac Princi- Ioan: Boter
pum in eligendo atq; informando Polit. illust.
Legato Prudentia requiritur; Sed
adhuc major Legati in expediendo
legationis munere; Et cum primis
qui verbis quoq; & oratione simul
negocium obiturus, & formularius
non est, quem intra præscriptos mandatorum can-
cellos stricte se continere oportet. Multa enim
improvisa & inexpectata incident, quæ magnam
circumspectionem & insigne acumen requiriunt.
De legatis igitur strictim videbim⁹:

1. Qui Legatos mittere possint; & quales mittendi. 2. Quæ legatorum officia & requisita. 3. Quæ privilegia, præmia & jura. 4. Et demum quomodo legatio finiatur.

Vid: sup,
disp. 3. ch. 32

Besold, de
Legat, c. 3.

18. Legatos mittendi potestatem habet sola S.R.M. tas, prout sup. est definitum. Ita quoq; & recipiendi. Ad neminem itaq; in nostro imperio præter S.R.M. ab exteris legationes diriguntur.. Suos tamen Deputatos & Subdelegatos etiam Subditos ad Magistratum mittere posse & varijs exemplis Besoldus ostendit; & experientia nobis firmat.

29. Eligendi sunt Legati non-viles plebei, sed honesto loco nati, varijsq; dotibus eminentes; cum primis Pietate; Fide, expedito ingenij acumine, maturo judicio, expromptaq; memoriam, & omnis literaturæ culturam. Quib⁹ nec desit rerum experientia, variarum linguarum cognitio, Fortitudo & reliquæ virtutes Ethicæ. Est & ad authoritatem conciliandam, augustioris

Fermz

Formæ decus spectandum, & firmior valetudo optanda, ut labores & molestias exantlare valeat; Nec non aliqua divitiarum copia, ut in omnem eventum necessarii sumptus non deficiantur.

Specialiter v. in Legato invictum animi robur requiritur. At Dorophagia, avaritia & privatorum commodorum præpostera cupiditas omnino exulabunt.

30. Necessaria Requisita Legato jam electo & munere functuro, sunt 1. Literæ Credentiae, uti vocant, Creditissimis Breff/ quibus Legans legato fidem haberi petit, quales 26. Maij 159. à Principe CAROLO &c. ad R. Polon. Sigism: D. Thironi Bielke &c. Nycopiâ Communicatae. Et 2. Instrucción sive informatio, quomodo legatio peragenda, & quid expeditum sit. 3. Contineat mandatū illud negotia honesta & licita. 4. Viâ recta & publicâ Legat⁹ incedat, 5. Inter eūdē nihil à legatione alienū cōtrahat; nedum delinquit. 6. Fines mandati non egredietur. 7. Le-

B 5 gatio-

gationem non deserat. Et 8. Legatione perfectâ *responsum Domino referat.* Plura de officijs legatorum
Bef:de Leg, c.7.& seq. vid: apud Besold.

31. Suntq; iura, privilegia & præmia Legatorum nec pauca nec exigua. Quæ secundum Schonbornerum aliosq; sic breviter percensere placet (Quoniam n. reip. causa, & pro eiusdem salute absunt legati hisce prærogativis iisdem subvenitur, ut promptiores sint ad itinerum difficultates suscipiendas & exantlandas) I. Non solùm inter exterros verùm & inter concives suos multis merito privilegijs eminent. Eos enim qui Sacrosancti & vel inter hostium tela tuti sunt, domi privilegijs carere indignum & iniquum foret.

32. II. Non modò securitate gaudebunt Legati; Verùm & honoris. Befold. de legat: cap. 5. cè excipiendi sunt, & sessionem Domini obtinebunt. De quibus variis circumstantiis Bef: agit. Iniquè igitur imò barbare sese gesserat M. Moscoviae Dux Iuvan Wasilovitz qui anno Chr. 1569. Legatos R. Suecorum Iohannis, 3. Episcopum Aboensem M. Paulum Iuslen & Tonninem de Dijsterbij mandata Domini transgre- di no-

di nolentes indignè tractaverit, car-
ceri mancipaverit, bonis spoliave-
rit, &c. contra omnium gentiū jura.

Neq; fortassis omnino approbari potest factum R.

Goth. Holstani, qui Danicos legatos R. Snionis
ignominiosa morte consumperat: Quanquam Joh. M.
hi semel reiecti in eodem negocio importuna te-
meritate reversi fuerint. Nullatenus v. excusan- Joh. M.
dus Valdemarus R. Daniæ qui Legatos Haquini Hist. I. 28.
Norvegiæ Regis Sponsam, Elizabetham Holsatiæ cap. 7.
comitis Germanam adducentes perfidè interce-
perat, ut Filiam suam Margaretam substitueret.

33. **III** Legatus ~~ad~~ sicut & alij rei-
pub. gratia peregrè constituti, judi-
ciorum aleam subire non cogitur..
Sed domum reversus, causam ad lo-
cū domicilij revocare potest. Hinc
Legatus, si dum abest, domi conve-
niatur, procuratorem mittere non
cogitur. Sin v. de ejusdem utilita-
te agatur, abesse non intelligitur..
At si loci, ubi degit, subdito privato
injuriam inferat; vel cum eodem
contrahat: ibidem forum sortiri
Hotomannus statuit. Cui tn. per o-
mnia accedere tutum non videtur..

34. **IV.** *Sumptus in Legationem e-*

rogati, Legatis restituendi sunt. Quo
nomine Hugo Grotius S.R.M.tis & Co-
ronæ Sveciæ apud S. R. M.tem & Co-
ronam Galliæ, per multos annos lega-
tus, maximam pecuniarum vim nō
ita pridem recepit. Cavebunt tñ.ab-
sentes ne publicam pecuniam in-
tempestivo luxu diglutiant. v.
Et repressalijs capi non possunt. Unde
& tubicines ac tabelliones vel ab hostibus missi
liberè transire aeq; dimiti consueverunt. vi.
Vacationem à muneribus Legati, & in
ipsa legatione, & aliquanto tempore post,
obtinere solent.

35. Sunt ista præcipua Legatorū
privilegia. Hisce maxima insuper
præmia, donis & honoribus, accede-
re; quibus eorundem diligentia &
industria compensatur, ut non est
insuetum, ita nec inconveniens: Si-
cūt desertorum aut prævaricatorū
scelera & perfidia poenis afficienda
veniunt, non autem infelicitas.
quæ culpâ vacat, poenæ subjacere de-
bet: quò sævitiae Turcas aliquando
& Car.

& Carthaginenses, Athenienses & Persas
prolapsos historicæ attestantur.

36. *Præmia Schonbornerus trilicia* facit: *Locum*, *Lautia* & *Munera*. Per *locum* hic liberas ædes & habitationem intelligit. *Lautia*, Xenia legatis missa, à lauticie sive magnificetiâ præbitoris dicta sunt. *Munera* verò dona de publico data, qualia *annuli*, *torques*, &c. significant. *Hic nec injuriā queritur, an Legatis munera seu lautia, quæ foris offeruntur accipere liceat?* R. ut dona honoris gratia data nō planè repudianda, sed abiturienti accipere licitum; maximè si pronuba vel similis sit legatio: ita quæ ad corrumpendum legatum obtrudunt ut magno animo cōtemnenda & reiicienda. Quæ a. legatis dantur munera, ipsis non principi mitterenti cedunt. *Quanquam & Reges ac Principes sibi invicem munera mittere & accipere sit notissimum.* Ita Civitatum, Bremensis, Lubecensis & Rostochiensis subdelegati, munera S. R. M. nomine suorum Principalium præterito anno submissè obtulerunt. Nec Regum & Principum exempla defunt.

37. Honores Legati rem ben-
gerentibus, & superstibus & defun-
ctis, in eorum posteros collati, de-
signari solent. Ita Romani demortuis in
legatione statuas erigebant. Et Legati Athenien-
sium, cum rationes in ærarium retulissent, coro-
nā donabantur. Sed transant exotica. In no-
stra patriâ, varijs Legationibus quas
& ipse suscepserat & per alios in æ-
ternum patriæ decus & emolumen-
tum expediverat *Illustriſ: & Excelsi*
Heros, S. R. M. tis Regiūq; Sveciæ
CANCELLARIUS Magn. D. COMES
AXELIUS Oxenſt: quantos sibi suisq;
honores meruerit, toti nunc orbi
constat. Nec Sermo sufficit actis, Nec
pagellarum angustia hic vel saltem
attingere patitur, quomodo nunc
cum vicinis *Danis*, pro istorum tem-
porum conditione, pacificationem
prudentissimè direxerit & iniverit.
Nunc cum *Mosco* æternum pacis fœ-
vid: Acta &
vid: abg Maii
1624. usq;
ad Novemb. communicationes, cum *Polono Se-*

in Januarii
1613.

xenna-

xennales; Nunc 26. annorum indu-
ciæ prudentissimâ ejusdē manudu-
ctione felicissimè initæ & factæ sūt.
Nunc novacū *Dano* tractatio institu-
ta. Nunc in *Gallias*, nunc in *Angliam*
nunc aliò gravissimæ legationes
transmissæ. Nunc anno proximè Ad Brōmz
elapso pax secura, honestissimis cō-
ditionibus, cum vicino *Dano* bonis a-
vibus in perpetuū renovata & cō-
clusa est. *Annales integros*, iñò com-
mentarios hæc requirunt. *Quis igitur*
Comitivam additam jure mirabitur?

Ad Sidero

an: 1624. in

iun.

sebro 13.

Aug. 1645.

38. Nec desunt etiam alij Patriæ
Heroës & Columna qui legationibus
laudatissimè perfundi æternam sibi
gloriam peperere. Quorum hi è
multis i. *Idiustrissimus Comes D. PETRUS BRAHÆUS*, &c. Regni Drotze-
tus & c. Cui *Adjuncti* fuere *Generosissimus D. HERMANNUS WRANGELIUS*
Campi-Mareschallus, &c. Et *Generosus D. ACHATIUS AXELII*, &c. Regni Se-
nator & nunc Marschalcus, &c. nec
non

non Illust: Comes D. JOHANNES OXEN-
STIERNAS, tum R. M.tis Consiliarius
Secretior, nunc etiam in German:
Legatus. Uti & D. JOHANNES NI-
CODEMI, Generalis Commissarius,
illas 26. annorum inducias, inter-
Sueciæ & Poloniæ regna in Stum-
dorph Borussiæ, Legatus divinâ ad-
jutus benignitate conclusit.

39. 2. Illustriß: Comes D. Jaco-
bus DeLaGuardie, &c. Regn: Stic:
Marschus,&c. addito Legationis so-
cio Generosiss: D. HENRICO Horn/de
Kankas, &c. S. R. M.tis regniq; re-
spectivè, Consiliario, Senatori &
Marschalco,&c. cum Castellano Vi-
burghensi, ARVIDO TYNNOTIS, &c.
atq; Secretario, Magno Martini, LE-
GATUS perpetuam pacem inter Svec:
& Moschoviæ imperia, omnipoten-
tis gratiâ suffultus, inicit.

40. 3. Illustriſſimus Comes D. A-
XELIUS OXENSTIERNAS, &c. Regn:
Cancellarius, ad exercitum funcit
Boruf-

2. Septemb,
1635.

Stalbouæ
27. Feb. 1617

Borussiâ legatus & partium S. R. M.
subjectarum Gubernator generalis;
Cui aderat *Generosiss.*: D. HERMANNUS
WRANGELIUS Regni Senator & Cam-
pi-Marschallus, &c. nec non *Genero-*
siss.: D. JOHANNES BANERIUS, Tribu-
nus & Gubernator Höftensis; in-
ducijs istis sexenalibus, quæ à i. Ju-
lij 1629. usq; ad i. Julij 1635. numera-
bantur. pāngendis in propria per-
sonâ *Lēgatus* interfuit.

41. *Illustriß: Baro D. GABRIEL*
OXENSTIerna, &c. Regn: quondam
DROTZETUS, &c. ad illust: Regni Can-
cellarium, fratrem suum, tum pleni-
potentem & summa cum potestate
*ad exercitus per Germaniam *Lega-**
*tum adjuncto *Generosiss.*: D. MATTHIA*
SOOP/ &c. Regn. Senatore &c. Fran-
cocurtum ad Mœnum, anno 1633.
in gravissimis regni negotijs able-
gatus fuerat.

42. *Quoties itidem Prælustris*
C quon-

1. Londini quondam D. JOHANNES Slyte/ &c.
22. Jul. An- Senior gravissimas Legationes iterum
no 1610. atq; iterum in Angliā &c alibi maxi-
2. 10. De- cemb. 1617. ma cum laude obiverit, ejus partim
3. itidem eadem le- gatione ha- tur; partim omnibus est notissi-
bita. Orationes publici juris factæ testan-
mum. Ut nunc brevitatis causa,
vel ante commemorata exempla
vel recentiora, utpote magis obvia,
silentio prætereamus: Alias obla-
tā occasione, nec ipsa neglecturi.
Nam & hoc inter præmia laudabi-
lium Legatorum meritò recensetur,
ut qui optimè de patriâ meriti fue-
re; quamvis decesserint, in perpe-
tuum per gloriam vivere intelligan-
tur.

Dan: Ott:
fur. pub. c.
14. in fin.

43. Finitur tum demum Lega-
tio, i. Cum vel fortè moriatur, lega-
tione nondum perfectâ, legatus. Quan-
quam novâ instructione & pleni-
potentiâ, et si princeps legationis
diem suum obierit, aliquem ex so-
cijs confirmari, & sic eandem lega-
tionem

tionem continuare posse nobis vi-
deri queat. 2. *Vel Dominus ipse Le-*
gatum re adhuc infectâ si revocaverit.
Legationem autem injunctam de-
serere, quam quis susceperit, nulla-
tenus licitum est, quin ordine mo-
tus poena extraordinaria afficietur.
Et demum 3. *Cum Legatus perfectâ*
& consummatâ vel utcunq; expeditâ re,
ib quam missus fuerat, acta Domino quā
fidelissimè renunciaverit. Hic igi-
ur notandum Legato ut bona fide
revelet, quæcunq; in legatione acta
fuerint, & scire publicè intersit.

Besold. de
Legatis
c. 4. n. 15.

4. Non absq; magno judicio
honbornerus ex Cominio monet; Schonb.
Nihil hic in apricum efferendum,
quod animorum alienationem vel
repudiationem excitare possit. Ve-
rum legatum, sitale quid metuen-
tum, seorsim à Principe vel Rege
audiendum esse. Omniaq; non
irascundia vel invidia, si forte mi-

nus dignè exceptus sit vel privatā
injuria affectus referenda. Ne
incendiarius turbarum esse, & fomitem
bellis suppeditare atq; ignem igni ad-
dere velle videatur..

45. Adeoq; finitā etiam Lega-
tione , taciturnitatem præstabit ,
neq; inibi secretò acta cuiquam, ni-
si mittenti renunciabit; dummodo
id ab ipso qui miserat peculiariter
injunctum non fuerit. Atq; hæc
sunt quæ hâc vice de Fœderibus &
Legatis in maximâ temporis angu-
stiâ , & aliarum occupationum in-
terventu afferre potuimus; plura
& pleniora aliâs favore cœlesti, &
benignitate Mæcœnatum succur-
rente allaturi.

Votum. Angelus Fœderis, Salvator
noster JESUS Christus, unâ cum
Patre & Spiritu Sancto, Fœderi-
bus atq; Fœderatis nostris ad di-
vini

vini nominis sui gloriam, reiq;
publicæ nostræ emolumentum
clementè ex alto benedicere,
dignetur. *Legationibus* quoq;
pondus & successum addere.
Et Magnæ cum primis isti Le-
gationi illustriss: Comiti JO-
HANNI Oxenstiernio, &c.
commissæ, quæ non modò pro
patriæ sed & Germaniæ, imò
totius orbis Evangelici, non
dicam Europæi, pace, quiete
& securitate suscepta est: Ut
tandem bellicis hisce tumulti-
bus undiquaq; vacui, sub ex-
optatissimo S. R. M.tis impe-
rio tranquillam & quietam vi-
tam in omni pietate & honesta-
te transfigamus. Donec sum-
mus & extremus *Legatus* ad ul-

timum iudicium cum tubis &
clangoribus venerit; Fœ-
dus perpetuum cum o-
mnibus Electis reno-
vaturus. A-
men!

SCICILIMENTA.

Ex
hâc materiâ

De
F O E D E R I B U S
Et
L E G A T I S.

I.

Fœdera honesta & justa nec inutilia, nec
ullo jure prohibita sunt.

2. Fœdera inter diversarum rerum ma-
gistra-

gistratus, ius tantum amicitiae inducunt.
Non igitur subditos faciunt, sed amicos. Non rerump. ac dominiorum distinctionem tollunt; sed res pub. finibus & magistratibus distinctionas mutuâ benevolentia officijsq; conjungunt.

3. Fœdera Salis, id est. perpetua, non planè improbanda.
4. Diu federati si disjungantur, seq; invicem deserant, ominosum esse solet. Besold. ex Cominæo.
5. Fœderatis mature succurrendum.. Vel milite, Si vicinus sit, aut securus per interiectas provincias transitus, datis etiam locis refugij, haberi possit; Vel si hæc denegentur, pecuniâ. vide Le parfaict capitaine; Traité de la Guerre chap.21.

6. Fœdera offensiva clam habere inter est.
7. Scriptura autcunq; occulta, ab ingeniosioribus facile eruiur. Maximè clandestinum & quodammodo imperscrutabilem scribendi modum vide apud Besoldum Dissertat. de Legat: cap. I.
8. Legato mandati fines egredi non licet. Nisi necessitas, quæ nova iussa expe: Etare non sinit, aliud exigat.
9. Legatorum quidam absolutâ cum potestate mittuntur, pacis & belli Curatores, qui liberè ad summam reip. consu: lunt. Quorum summa quoq; est autho: ritas vel in jure militibus dicundo, &c. Talis erat Illustriſſ: R. Cancell. per Germaniam S.R.M.tis vicarius.
10. Quidam ad Reges vel Resp., amicos aut

aut hostes, certarum rerum gerendarū
causā ablegantur, vel ibidem resident.
Residentes & Agentes vocari soliti.

11. Securitatis privilegio etiam Legato-
rum socij & famuli gaudent.
12. Exploratoribus uti, principem haud
omnino dedecet.
13. Menta legatio nullum privilegium
præbet.

Ornatissimo

Dn. H A Q U I N O L A U R E N-
TII J A V E L I N O , Serenissimæ
R.M.tis alumno de Legatis &
Fœderibus Disputanti;

U T varia humani nostri sunt membra
caduci

Corporis, officijs quæq; decora suis,

Omniaque in proprij conspirante cor-
poris usum,

Alterius nullum spernit & officium:
Sic vastum corpus multis Respublica
membris

Constat, quæ varijs ornat & officijs.
Enumerat sapiens quædam Ecclesiasti-
cus, hisce.

Addens Legatos, quos procul ire
debet;

De his, alijsq; equidem hæc tua differ-
tatio HAQUINE

Qui poterit doctis non placuisse vi-
ris?

Gothica quæ fuerant quondam despe-
cta Sophistis

Ingenia, illustras, dexteritate tua..

Honoris & amoris Ergo
L. M. q.

ÆSCHILLUS PETRAEUS
Theol. Doct.

Ornatis: atq; Literatis:

Dn... R E S P O N D E N T I
hisce paucis non applaudere
non potui;

PLacet monere Fœdus

Quod aptum: habetq; munus

Legatus inde præstans;

Simulq; jura quanta.

Ter arduum profecto!

Alius nec ista dignè

Expresserit, quam unus; unus

Huic sufficit labori,

Per amplius is Patronus

Legatus iste Magnus,

Caduceator iste

Tridendiferq; pacis

Is Fœderumq; stator;

Is Fœderumq; vindex.

Robus

Robustus ille Gentis

Is stemmatis suiq

A X I S; potensq Sydus

Taurino ab omine. Illud

Serva DEUS Deorum.!

MICHAEL O. WEXIONIUS

P. P.

G Azas dum timidas velis remisq; parare
Gestit mancipij magno sudore capillus
Entu Mnemosynes cultor JAVELINE polite
Divitias quæris, tineas quæ ludere possunt
Non ephyreia quatis nunc æra; ast foedera

Regum,

Legatosq; urges^{X docty} Sic pergit Musis
Invigilare sacris: Te præmia larga mane
bunt.

Doctiss: Dn: Respondenti conter-
raneo & amico suo dilecto ita
peccore lubentissimo volui
congratulari

JOHANNES S. WASSENIU
W. Gothus.

O D E.

Uladis castæ, Themidosq; sanctæ,
Qui colunt hortos, colit & recessus
petu magno, sua sic trophæa.

Laude beabit.

amor Musæ tuus est, HAQUINE;
enium; sacram dabit hic corollam
abus, & te sic itidem beabit

Doctus Apollo.

eo fuit major labor, hoc laboris
enium majus dabit ipse Jova.
clicet torvum videt invidenti

Zoilus ocello.

Popularis, imò familiaris
affectus declarandi
gratiâ add:

JOHANNES M. GARTZIUS
Arbog:

